

รายงานวิจัยสถาบัน

เรื่อง

**แนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ
Trends in Needs for Graduates in Management**

อาจารย์รัชฎาพร วสุทชากร และคณะ

**ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยสถาบันจาก
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี**

2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ 5 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการบัณฑิตทางด้านการจัดการ (2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะและขีดความสามารถที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางด้านการจัดการ (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สถานประกอบการใช้ในการพิจารณาคัดเลือกบัณฑิตทางด้านการจัดการ (4) เพื่อศึกษาข้อมูลการผลิตบัณฑิตทางด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และ (5) เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรทางด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) วิเคราะห์แนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการทั้งด้านสาขาวิชาและคุณลักษณะความสามารถ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารระดับกลางและสูงของบริษัทจำกัดขนาดกลางขึ้นไปในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 10 ราย ในจังหวัดนครราชสีมา 26 ราย และผู้ทรงคุณวุฒิขององค์กรด้านอุตสาหกรรมและการค้าชั้นนำและผู้ทรงคุณวุฒิของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในกรุงเทพมหานคร 5 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดนครราชสีมา 4 ราย รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 45 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ในเชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และ (2) วิเคราะห์ภาวะการผลิตบัณฑิตด้านบริหารธุรกิจและการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และแนวโน้มการเปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี ของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำในต่างประเทศ ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา จำนวน 10 สถาบัน ประเทศอังกฤษ 10 สถาบัน ประเทศออสเตรเลีย ประเทศญี่ปุ่นและประเทศสิงคโปร์ 10 สถาบัน รวมทั้งหมด 30 สถาบัน โดยการรวบรวมข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยสรุปได้โดยสังเขป ดังต่อไปนี้

1. ในภาพรวม บัณฑิตระดับปริญญาตรีด้านการจัดการมีอัตราการว่างงานที่สูงมาก แม้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัวและภาคธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจ ในอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ของประเทศ จะมีการขยายการจ้างงาน เนื่องจากหน่วยงานทุกภาคต่างมีการลดขนาดองค์กร โดยเน้นทำเฉพาะสิ่งที่ถนัด มีการใช้เทคโนโลยีมาแทนพนักงาน โดยเฉพาะงานสนับสนุนในสำนักงานซึ่งเป็นตำแหน่งงานหลักของบัณฑิตด้านการจัดการ รวมถึงมีการจ้างเหมาบริการในงานสนับสนุน เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้สามารถแข่งขันได้ ในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้หน่วยงานต่างจำกัดจำนวนรับพนักงานใหม่ในงานสนับสนุน และเน้นกำลังคนที่มีคุณภาพสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่าสถานประกอบการยังคงประสบปัญหาการสรรหาบัณฑิตด้านบริหารธุรกิจและการจัดการที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่ต้องการ

2. สาขาวิชาของบัณฑิตด้านการจัดการที่สถานประกอบการต้องการ 3 อันดับแรก คือ สาขาบัญชี (ร้อยละ 38.89) สาขาการตลาด (ร้อยละ 36.11) และสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (ร้อยละ 30.56) โดยอุตสาหกรรมการผลิตส่วนใหญ่จะต้องการสาขาวิชาตามหน้าที่ทางธุรกิจดังกล่าว ส่วนธุรกิจประเภทการค้าและบริการ นอกจากมีความต้องการสาขาวิชาตามหน้าที่ทางธุรกิจแล้ว ยังมีส่วนหนึ่งที่ต้องการสาขาวิชาเฉพาะธุรกิจ เช่น การจัดการค้าปลีก (ธุรกิจค้าปลีก) การขนส่งทางอากาศ (ธุรกิจการบิน) เป็นต้น ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะสาขาวิชาอื่นๆ คือ สาขาการจัดการลอจิสติกส์ และสาขาการจัดการผู้ประกอบการ

นอกจากนี้ได้มีข้อเสนอแนะในการจัดทำหลักสูตรและการเรียนการสอน ได้แก่ กำหนดตลาดแรงงานเป้าหมายให้ชัดเจน และเป็นหลักสูตรเฉพาะทาง เน้นคุณภาพและแตกต่างจากสถาบันอื่น การเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้สามารถบูรณาการความรู้และประยุกต์ใช้ในการทำงานได้จริง

3. คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการ ที่สถานประกอบการต้องการ มากที่สุด ด้านความรู้/ทักษะ/ความสามารถ คือ ทักษะภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 69.44) ทักษะด้านความคิด/ความคิดสร้างสรรค์ และความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ/ปฏิบัติงานได้จริง (ร้อยละ 58.33) ส่วนด้านอุปนิสัย/พฤติกรรม/บุคลิกภาพที่ต้องการมากที่สุด คือ การมีทัศนคติที่ดีและความสามารถในการปรับตัว (ร้อยละ 41.67) รองลงมาที่สำคัญ คือ ความขยัน/อดทน/สู้งาน และความเป็นผู้นำ/การจัดการตนเอง/การจูงใจ (ร้อยละ 27.78) ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวล้วนเป็นจุดอ่อนหลักของบัณฑิตด้านการจัดการในปัจจุบัน แสดงถึงปัญหาการขาดแคลนบัณฑิตด้านการจัดการในเชิงคุณภาพ

4. ปัจจัยที่สถานประกอบการใช้ในการพิจารณาคัดเลือกบัณฑิตทางด้านจัดการ พบว่า พิจารณาจาก ผลการศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 47.23) รองลงมาได้แก่ การฝึกงาน/ประสบการณ์ บุคลิกภาพ (ร้อยละ 41.67) และสถาบันการศึกษา (ร้อยละ 27.78) สะท้อนถึงการเน้นรับคนมีคุณภาพ มีความสามารถประสบการณ์ที่ทำงานได้จริง และการให้ความสำคัญกับมาตรฐานของสถาบันการศึกษา

5. สาขาวิชาด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจที่เปิดสอนมากที่สุด 3 อันดับแรกของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ได้แก่ การตลาด การจัดการทั่วไป และการเงิน สำหรับหลักสูตรที่เปิดสอนใหม่จะเป็นหลักสูตรนานาชาติมากขึ้น เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะธุรกิจ เน้นทักษะและประสบการณ์จริงโดยมักจัดเป็นหลักสูตรร่วมกับภาคเอกชน และเน้นให้บัณฑิตเป็นผู้ประกอบการ

6. หลักสูตรด้านการจัดการที่เปิดสอนมากที่สุด 3 อันดับแรกของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ คือ การบัญชี การจัดการธุรกิจ และการเงิน แนวโน้มหลักสูตรที่เปิดใหม่จะเน้นภาษาต่างประเทศ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นการจัดการธุรกิจเฉพาะทาง และเป็นหลักสูตรที่บูรณาการหลากหลายสาขาวิชาและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน เช่น การจัดการห่วงโซ่อุปทาน

ABSTRACT

The main objectives of this institutional research are (1) to study the trend in needs for graduates in management, (2) to study preferred competencies of graduates in management, (3) to study factors that enterprises use to recruit and select graduates in management, (4) to study the number of graduates in business administration and management currently produced from academic institutions in Thailand, (5) to study the trend in the development of academic programs in business administration and management in academic institutions overseas.

The analysis of data is separated into 2 parts. The first part is to analyze the trend in needs for graduates in management both in terms of the major of study and competencies of graduates required. The data were obtained through the interview of two subject groups. The first group was 36 executives from medium and large enterprises located in Bangkok, suburban provinces and Nakhon Ratchasima. The second group was 9 experts from leading industry and trade organizations and relevant public sectors. The second part of this research is to analyze the current number and disciplines of management graduates of academic institutions in Thailand and to analyze the trend in the development of academic programs in business administration and management in 30 leading academic institutions overseas, namely, the US, Canada, England, Australia, Japan, and Singapore. The information on overseas institutions was collected from the internet and secondary sources and was analyzed by means of frequency and percentage.

The results of the research are as follows:

1. There have been very high unemployment rates of graduates in management in spite of Thailand's economic recovery and increasing demand in labor especially in strategic industries. The main reasons were enterprises, both private and public, had to increase their efficiency and effectiveness in order to cope with severe global competition in rapidly changing business environments. Some significant measures implemented have been focusing only on core business, leaning and flattening organizations, outsourcing, using ICT etc., which results in less demand for supporting positions and more demand for highly qualified personnel. However, the research found that most enterprises still lack qualified applicants with business administration and management degree.

2. The disciplines most needed for management graduates are Accounting, Marketing and Human Resource Management in order of preference by most industrial enterprises. In addition to that, trade and service businesses prefer management graduates to specialize in such specific businesses as retail business, aviation business etc. Experts suggested other interesting business disciplines, namely, logistic management and entrepreneurship management. More interesting recommendations were that higher education institutions should develop high quality management curriculum and differentiate themselves from existing curricular by targeting specific labor markets and specialized management programs. Graduates should have professional skills by improving teaching and learning techniques focusing on more practical skills and real business environments.

3. The competencies in hard skills most required of graduates in management are English skills, followed by thinking skills and professional or practical skills. Other soft skills needed in respective order are positive attitudes and adaptability, persistence and leadership skills. Those competencies are all major weaknesses of existing graduates in management which in turn shows some shortage of qualified graduates in management.

4. Significant factors affecting the recruitment and selection of graduates in management are grades, followed by work or internship experiences, personality and academic backgrounds. Markets are in great demand of qualified personnel who have professional skills.

5. Management programs mostly offered by all business schools in academic institutions in Thailand are Marketing, General Management and Finance in respective order. Trends of newly developed management programs are more international-oriented, focusing on specific business areas, practical experiences and more entrepreneurship skills.

6. Most management programs currently offered by business schools in leading academic institutions overseas are Accounting, Business Management and Finance in respective order. It is highly likely that they will integrate foreign languages and ICT into their new management programs more. Besides, new management programs tend to be more specialized, multidisciplinary and to correspond to market needs i.e. supply chain management.